

В І Д Г У К

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Гладкової Валентини Миколаївни на дисертацію **Ворон Ольги Григорівни «Управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті»**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою

Актуальність обраної теми. Дисертаційне дослідження О. Г. Ворон присвячене управлінню розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті. На сьогодні домінуючою тенденцією розвитку Нової української школи є її перехід до інформаційного освітнього середовища. Зібрана, опрацьована та передана за допомогою автоматизованих систем інформація має важливе значення в управлінні закладом загальної середньої освіти. Від успішного вирішення проблеми розвитку інформаційної культури директора такого закладу значною мірою залежить діяльність освітнього процесу загалом.

У дисертації актуалізується увага до проблеми формування інформаційної культури педагогічних кадрів освітніх установ у складі загальної професійної культури та підвищення її рівня в епоху переходу людства до інформаційного суспільства.

Підтвердженням актуальності теми дисертаційного дослідження є зв'язок з науковими програмами і планами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України в межах наукової теми кафедри педагогіки, управління та адміністрування Навчально-наукового інституту психології і менеджменту «Підготовка конкурентоспроможних фахівців в умовах освітніх змін (державний реєстраційний номер РК 011U002378). Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (протокол № 7 від 15 жовтня 2014 року) та узгоджена у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук в Україні (протокол № 9 від 23 грудня 2014 року).

Дисертанткою коректно визначено науковий апарат дослідження: мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, теоретичне і практичне значення одержаних результатів. Структура і зміст дисертаційного дослідження розкрито відповідно до сформульованих завдань.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім. О. Г. Ворон опрацьовано 283 джерела нормативно-правового та наукового характеру. У дослідженні використано достатній комплекс наукових методів: теоретичних (аналогія, порівняння, систематизація, узагальнення, моделювання), які використовувалися для вивчення літературних і документальних джерел із проблеми управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті, законодавчих і нормативно-правових документів у галузі освіти задля уточнення сутності базових понять дослідження; емпіричних (анкетування, тестування, прямі і непрямі спостереження та самоспостереження, інтерв'ювання, бесіда) для дослідження стану розробленості проблеми та виявлення ефективності розробленої моделі управління розвитком інформаційної культури, навчально-методичного комплексу, що забезпечує таке управління; методів математичної статистики для відстеження зростання рівня інформаційної культури директора ЗЗСО в умовах упровадження авторської моделі. Достовірність отриманих результатів підтверджується репрезентативністю статистичної вибірки. Дослідно-експериментальна робота проводилась упродовж 2013–2018 років і передбачала такі етапи: концептуально-логічний (2013–2014 рр.), формувальний (2015–2017 рр.) і підсумково-узагальнюючий (2018 р.).

Логічною є структура дисертації, що презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел і додатками, що відповідає вимогам до

дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеню кандидата педагогічних наук. Текст оформлено відповідно до встановлених вимог.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів відповідають логіці та змістовим лініям дослідження, а також поставленим завданням. Новизна дисертаційного дослідження полягає у ґрунтовному аналізі проблеми управління розвитком інформаційної культури в системі післядипломної освіти директора закладу загальної середньої освіти, що здійснено вперше у вітчизняній педагогічній науці. Суттєвим результатом є розроблена, обґрунтована та експериментально перевірена авторська модель управління розвитком інформаційної культури директора ЗЗСО.

Практичне значення результатів дослідження полягає у впровадженні авторської моделі управління розвитком інформаційної культури директора ЗЗСО в межах післядипломної освіти та розробленому науково-методичному комплексі щодо забезпечення управління таким розвитком, що включає навчально-тематичний план, програму спецкурсу «Інформаційна культура керівника закладу освіти», курс лекцій, практикумів і семінарів в змісті цього спецкурсу, організаційно-методичні рекомендації щодо впровадження моделі управління розвитком інформаційної культури директора закладу загальної середньої освіти в післядипломній освіті.

Оцінка змісту і завершеності дисертації. Структура дисертації є чіткою та логічною. Збалансованим є зміст трьох розділів дисертації. Логічну послідовність становлять такі розділи:

У Розділі 1 «Управління розвитком інформаційної культури директора школи в післядипломній освіті як проблема педагогічної теорії та практики» представлено результати теоретичного аналізу дослідження проблеми управління розвитком інформаційної культури директорів закладів загальної середньої освіти у післядипломній освіті в сучасній науковій та психолого-педагогічній літературі, нормативних документах; охарактеризовано стан сучасної практики щодо управління таким розвитком.

Уточнено зміст поняття «інформаційна культура директора загальноосвітнього навчального закладу» – це інтеграційна, багаторівнева, професійно-значуща характеристика особистості керівника, що формується завдяки системній поетапній підготовці і виражається в наявності ціннісного ставлення до управлінської діяльності в інформаційному світогляді, інформаційній грамотності та компетентності, комунікативності, культурі пошуку, обробки та передавання інформації.

Виявлено організаційно-педагогічні умови, що забезпечують формування інформаційної культури директора школи в післядипломній освіті.

У Розділі 2 «Теоретико-методологічні основи управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті» виявлено компоненти та рівні інформаційної культури (репродуктивний, продуктивно-перетворювальний, творчий, новаторський); здійснено розробку і теоретичне обґрунтування моделі управління розвитком інформаційної культури директора ЗЗСО в післядипломній освіті.

Показниками рівнів розвиненості інформаційної культури є: прагнення до розвитку, динамізм, цілеспрямованість, цілісність, синергетичний ефект, зв'язність, відкритість.

Розроблена модель управління розвитком інформаційної культури директорів загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті містить такі взаємопов'язані між собою блоки: цільовий (мета, завдання та складові інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу), змістовий (базується на принципах та відображає компоненти інформаційної культури), процесуальний (репрезентує шляхи та методи розвитку інформаційної культури директора ЗНЗ в післядипломній освіті), результативний (показники та рівні інформаційної культури керівника закладу освіти і результати впровадження моделі управління розвитком

інформаційної культури директора ЗНЗ в післядипломній освіті: творчий і новаторський рівень, що сприяє результативній управлінській діяльності).

У розділі приділено значну увагу Школі менеджерів як важливому чиннику управління розвитком інформаційної культури директорів загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті.

У Розділі 3 «Експериментальне дослідження моделі управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті» надані результати експериментального дослідження результативності авторської моделі управління розвитком інформаційної культури, що здійснювалося протягом 2014–2018 років.

На підготовчому етапі експерименту було відібрано 280 слухачів курсів підвищення кваліфікації (директорів загальноосвітніх навчальних закладів із Рівненської, Волинської та Херсонської областей, а також із міста Києва). Усі учасники експерименту були розподілені на контрольну (150 учасників) та експериментальну (130 учасників) групи.

У ході формувального етапу експерименту апробовано модель управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті, застосовано та перевірено критерії та показники оцінювання рівнів сформованості інформаційної культури у цієї категорії менеджерів освіти в межах післядипломної освіти, перевірено доцільність запровадження спецкурсу «Розвиток інформаційної культури директорів загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній освіті». Визначено рівень розвитку інформаційної культури в учасників експериментальних груп під час формувального етапу експерименту. Як результат, 1,2% директорів закладів освіти досягли найвищого (новаторського) рівня розвитку інформаційної культури.

Надано укладений навчально-методичний комплекс задля забезпечення впровадження моделі управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті,

що являє собою сукупний навчально-методичних матеріалів. Навчально-методичний комплекс забезпечує повну реалізацію змісту запропонованої авторської моделі та сприяє засвоєнню керівниками закладів освіти змісту інформаційної культури, реалізації засвоєних знань, набутих умінь і навичок, які є необхідними в управлінській діяльності.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження відображено у 15 публікаціях, з них 14 одноосібних: 12 у провідних наукових фахових виданнях України, що входять до наукометричних баз, 1 – у міжнародному виданні, 2 – в інших вітчизняних журналах і збірниках.

Зазначене засвідчує наукову активність, професійну зацікавленість та сформованість у дисертантки належної наукової культури.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація відповідає паспорту спеціальності 13.00.06 – теорія та методика управління освітою (011 – освітні, педагогічні науки). Зміст дисертації та її виклад свідчать про завершене наукове дослідження, в якому розв'язано визначені науково-практичні завдання. Роботу виконано відповідно до встановлених вимог щодо оформлення дисертаційних робіт.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Автореферат за структурою та оформленням відповідає діючим вимогам і повністю відображає основний зміст дисертації та її висновки.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертаційної роботи. Відзначаючи достатньо високий рівень та глибину проведеного О. Г. Ворон наукового дослідження, висловлюємо деякі дискусійні положення та побажання:

1. При розкритті сутності процесу розвитку інформаційної культури керівника освітнього закладу та особливостей його просування до найвищого рівня інформаційної культури (с. 80–81) варто було б підкреслити роль акмеологічного підходу в такому процесі та розкрити його сутність.

2. У тексті Розділу 1 (п. 1.3) відповідно назви мають бути наведені та класифіковані чинники управління розвитком інформаційної культури керівника освітнього закладу, а в тексті підрозділу більше уваги приділено умовам забезпечення цього процесу.

3. У підрозділі 2.1. «Компоненти та рівні інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу» ці рівні зазначені та охарактеризовані (репродуктивний, продуктивно-перетворювальний, творчий і новаторський), а також їх характеристика надана у табличній формі у п. 2.2 (с. 109, табл. 2.1).

На нашу думку, у п. 2.1 варто було б надати систему критеріїв і показників для визначення цих рівнів.

4. У моделі управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу (с. 114, рис. 2.4) слід було б зазначити об'єкт і суб'єкт управління таким розвитком.

5. У дисертаційному дослідженні присутній нерівномірний розподіл кількості сторінок, прикладом цього є підрозділ 3.3 «Навчально-методичний комплекс щодо впровадження моделі управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті» обсягом 10 сторінок, однак, незважаючи на це він має велике практичне значення.

6. У подальших дослідження необхідно враховувати, що відповідно до Закону України «Про освіту» термін «загальноосвітній навчальний заклад» замінено на «заклад загальної середньої освіти».

Дисертаційне дослідження потребує врахування вищезазначених дискусійних положень та пропозицій, проте деякі з них мають рекомендаційний характер і не зменшують наукової цінності проведеного дослідження.

Результати, основні положення та висновки дисертації свідчать про високу науково-педагогічну ерудицію та потенціал дисертантки, її здатність

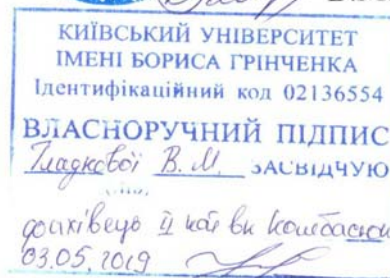
до проведення наукового пошуку, вміння аналізувати, систематизувати та прогнозувати способи вирішення поставлених теоретичних і практичних завдань.

Загальний висновок. За актуальністю, науковою новизною та практичною значущістю, характером фактичного матеріалу, ступенем його якісного та кількісного аналізу, обґрунтованості висновків дисертація «Управління розвитком інформаційної культури директора загальноосвітнього навчального закладу в післядипломній освіті» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання вченого звання старшого наукового співробітника» (п. 9, 11, 12 і 13), затвердженого постановою КМУ від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними постановою КМУ від 30.12.2015 р. № 1159), а її автор Ворон Ольга Григорівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 13.00.06 – теорія та методика управління освітою (011 – освітні, педагогічні науки).

Офіційний опонент
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри управління
Факультету інформаційних технологій
та управління Київського університету
імені Бориса Грінченка

В.М. Гладкова В.М. Гладкова

Гладкової В.М. засвідчую
03.05.2019